



ÁTTEKINTÉS

az aktuális közvetlen tőkebefektetési folyamatokról

2011. szeptember 30.

Összefoglalás

- A külföldi közvetlen tőkebefektetések (FDI) magyarországi állománya meghaladja a 68,5 milliárd eurót, és egy főre vetítve az egyik legmagasabb a kelet-közép-európai térségben.
- A befektetések döntő része a szolgáltató ágazatokba és a versenyképes feldolgozóipari ágazatokba (pl. járműgyártás, villamosgép-gyártás) áramlott.
- A Magyarországon végrehajtott külföldi közvetlen tőkebefektetések állományának 71%-a az Európai Unióból, 22%-a Németországból származik.
- 2010-ben 1 378 millió euró értékű külföldi közvetlen tőkebefektetés valósult meg Magyarországon, ami 235 millióval több az előző évinél.
- 2011 első félévében a külföldi közvetlen tőkebefektetések egyenlege -753 millió euró volt Magyarországon, 90 millióval kedvezőtlenebb az előző év azonos időszakánál.
- 2011-ben várakozásaink szerint a teljes magyarországi közvetlen tőkebefektetés 1 milliárd euró körül lehet. 2012-ben 3 milliárd euró körüli, középtávon pedig évi átlag 4 milliárd euró értékű teljes magyarországi közvetlen tőkebefektetést várunk, amely összeget nagyban befolyásolhatják az egyedi nagy értékű tranzakciók, mind pozitív, mind negatív irányban.

Részletes áttekintés

A magyar gazdaság 1990 óta végbement sikeres szerkezeti átalakulásában meghatározó szerepet játszottak a külföldi közvetlen tőkebefektetések. A külföldi közvetlen tőkebefektetések folyamatos beáramlása döntően járult (és járul) hozzá a termelékenység növekedéséhez, a technológiai modernizációhoz, az egészséges növekedési szerkezetéhez szükséges exportkapacitások létrehozásához és új munkahelyek teremtéséhez; emellett a (nem adósságeneráló) működőtőke-beáramlásnak meghatározó szerepe van a külső finanszírozásban.

A külföldi közvetlen tőkebefektetések magyarországi állománya 2011 második negyedévének végén meghaladta a 68,5 milliárd eurót; ebből 59,8 milliárd eurót tett ki a részvény, egyéb részesedés és újra befektetett jövedelem formájú befektetések állománya, 8,7 milliárdot pedig az egyéb tőke állománya. A 6 862 eurós egy főre eső magyarországi állomány – Csehország (9 466 euró) és Szlovákia (2011. március végén 6 991 euró) után – a harmadik legmagasabb a közép-európai térségben. Lengyelország (3 958 euró) és Románia (2 527 euró) lemaradása továbbra is jelentős.

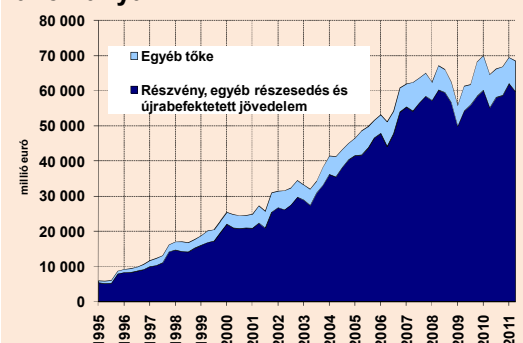
A Magyarországon végrehajtott külföldi közvetlen tőkebefektetések állományának legnagyobb része (15 milliárd euró, 22%) Németországból származik. (Megjegyezzük, hogy az állomány származási ország és ágazatok szerint bontott adatai 2009 végére vonatkoznak.) Meghatározó szerepe van még Hollandiának (12,5 milliárd euró, 18,3%), Ausztriának (9,4 milliárd euró, 13,7%), Luxemburnak (3,9 milliárd euró, 5,7%), Franciaországnak (3,5 milliárd euró, 5,2%) és az USA-nak (2,9 milliárd euró, 4,2%). (Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a magas holland, illetve luxemburgi befektetési összeg sok esetben arra vezethető vissza, hogy számos vállalat az ottani leánycégén keresztül valósítja meg a befektetését.) Összességében a közvetlen tőkebefektetések állományának 71%-a származik az Európai Unióból.

A külföldi befektetések állományának kétharmada a szolgáltató ágazatokhoz kötődik (2009 végi adatok szerint 45,3 milliárd euró, 66,4%); a gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatás (15 milliárd euró, 22%), a kereskedelem, javítás (9,4 milliárd euró, 13,7%), a szállítás, távközlés (5,9 milliárd euró, 8,7%), az ingatlanügyletek (6,2 milliárd euró, 9,1%) ágazatban és a bankszektorban (5,4 milliárd euró, 8%) található a legtöbb külföldi közvetlen tőkebefektetés. A feldolgozóiparban a befektetések 25%-a található (17 milliárd euró); ezen belül is a járműgyártásban (3,4 milliárd euró, 5%), a villamosgép-gyártásban (2,9 milliárd euró, 4,3%), a vegy- és gyógyszeriparban (1,8 milliárd euró, 2,6%), illetve az élelmiszeriparban (1,8 milliárd euró, 2,6%) található a legtöbb külföldi tőke. A szolgáltató ágazatok állománya, illetve

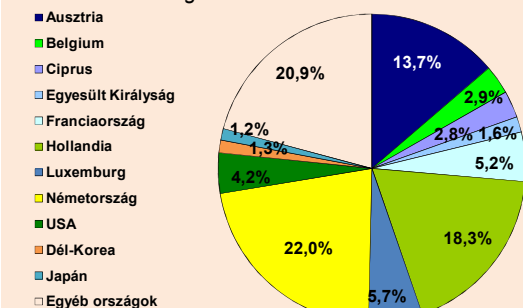
| Főbb mutatók | Szept. 30. | Időszak |
|-----------------------------------|------------|-----------------|
| FDI-állomány ^{1,2} | 68 526 | 2011. II. né. |
| FDI-beáramlás ² | -753 | 2011. I-II. né. |
| FDI-beáramlás ² | 1 378 | 2010 |
| Globális FDI-áramlás ³ | 1 244 | 2010 |
| Globális FDI-áramlás ³ | 1 185 | 2009 |

1 Időszak végén
2 Nettó, millió euró
3 Milliárd USD

A külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya



A külföldi közvetlen tőkebefektetések állományának megoszlása (2009 végén) Származási országok szerint



részaránya nőtt, míg a feldolgozóiparé csökkent 2008 végéhez képest.

A 2000-2009-es adatok szerint az éves külföldi közvetlen tőkebefektetések átlagos értéke 3,6 milliárd eurót tett ki. **2010-ben a beáramlás egyenlege 1 378 millió euró** volt, ami 235 millióval magasabb az egy évvel korábbinál, de így is 1995 óta a második legalacsonyabb volt. A nem adóssággeneráló beáramlásban belül a **részvényformájú befektetések egyenlege 2 682 millió euró** (az előző évinél 4,4 milliárddal kedvezőbb) volt, míg az **újra befektetett jövedelemé 89 millió euró** (az előző évinél 282 millióval kedvezőbb, de így is 1995 óta a harmadik legkedvezőtlenebb) volt. A részvény és egyéb részesedés drasztikus egyenlegjavulása, illetve a 2009. évi negatív egyenlege egy 2009. évi, egyedi, több mint 4 milliárd euró értékű tranzakcióorozatnak köszönhető, amelynek keretében a részvénytőke kivonásával párhuzamosan hasonló összegű egyéb tőkét (tulajdonosi hitelt) vont be a külföldi tulajdonos. Az adóssággeneráló **egyéb tőkemozgások egyenlege -1 393 millió euró** volt. A minden eddiginél kedvezőtlenebb egyenleg döntően annak köszönhető, hogy az anyavállalatok által a leányvállalatoknak nyújtott tulajdonosi hitelek összege 2,8 milliárd euróval elmaradt a leányok által az anyáknak visszafizetett hitelek összegétől.

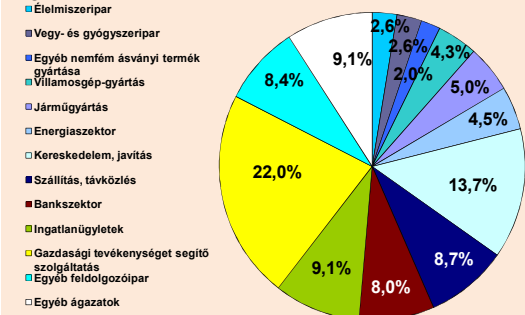
2011 első félévében a beáramlás egyenlege -753 millió euró volt, ami az eddigi legkedvezőtlenebb első félévi adat. A nem adóssággeneráló beáramlásban belül a **részvényformájú befektetések egyenlege -65 millió euró** (az előző év azonos időszakánál 747 millióval kedvezőtlenebb) volt, míg az **újra befektetett jövedelemé -758 millió euró** (az előző év azonos időszakánál 656 millióval kedvezőbb) volt. (Az első félévben rendszerint negatív az újra befektetett jövedelem egyenlege, mivel az osztalékok túlnyomó részét az első félévben szavazzák meg a tulajdonosok.) Az adóssággeneráló **egyéb tőkemozgások egyenlege 70 millió euró** volt. Az egyéb tőkemozgások közül kiemelendő az elszámolási, illetve a cash-pool-számlák 1 789 millió eurós egyenlege, illetve az, hogy az anyavállalatok által a leányvállalatoknak nyújtott tulajdonosi hitelek összege 878 millió euróval elmaradt a leányok által az anyáknak visszafizetett hitelek összegétől.

Az újra befektetett jövedelem – amely a (korrigált) adózott eredmény és a megszavazott osztalék különbsége – **jelentősége a 90-es évek közepe óta folyamatosan nőtt**, ami természetes velejárója a külföldi közvetlen tőkebefektetések állományára 1990 óta tartó folyamatos emelkedésének; a **2010. évi részvényjövödelmek aránya a nem adóssággeneráló befektetések állományához viszonyítva 6,7% volt**, ami az előző évinél 1 százalékponttal magasabb, míg az előző öt év átlagánál (8,9%) alacsonyabb volt. 1995-2000 között az újra befektetett jövedelmek mindössze 24%-át adták a teljes beáramlásnak, 2001-2008 között már a 43,9%-át. 2004 óta figyelhető meg ugyanakkor az a tendencia, hogy a **külföldi befektetők a Magyarországon megtermelt nyereség korábbiaknál nagyobb részét utalják külföldre osztalékként**, aminek folyamánként a korábbi magas (jóval 50% feletti) újrabefektetési hányad (az újra befektetett jövedelem és az adózott eredmény hányadosa) fokozatosan csökkent. A folyamat 2009-ben érte el a mélypontját, amikor az újra befektetett jövedelem – 1995 után másodszor – negatív lett. Az újra befektetett jövedelem kedvezőtlen alakulása annak köszönhető, hogy a külföldi tulajdonú vállalatok nyeresége jóval nagyobb mértékben csökkent 2008-2009-ben az előző évhez képest, mint az általuk megszavazott osztalék összege. Bár 2010-ben relatíve pozitív elmozdulás volt tapasztalható, mivel az adózott eredmény (3 905 millió euró) növekedése meghaladta az osztalékét (3 816 millió euró), az újra befektetett jövedelem értéke továbbra is alacsony szinten maradt, és az újrabefektetési hányad mindössze 2,3%-ot ért el.

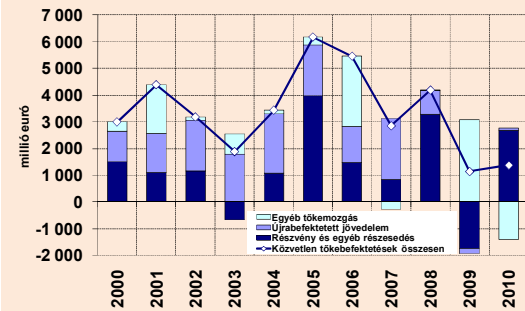
A közvetlen tőkebefektetések jövedelmei másik komponensének, az **egyéb tőke jövedelmeinek** az utóbbi években növekedett a jelentősége. Az ilyen típusú jövedelmi kiadás (az anyavállalat által a leánynak nyújtott hitelek kamata) 2010-ben 1 490 millió euró volt, ami az előző évinél 149 millióval magasabb, és az egyéb tőke 2010 végi tartozásállományának 5,1%-át tette ki. A bevétel (a leányvállalat által a anyának nyújtott hitelek kamata) 2010-ben 322 millió euró volt, ami az előző évinél 229 millióval alacsonyabb. **A nettó kiadás így az előző évinél 378 millióval magasabb, 1 168 millió euró volt 2010-ben.** 2011 első felében a nettó jövedelmi kiadás 526 millió eurót ért el.

A **legnagyobb értékű** (1 137 millió euró) **részvény és egyéb részesedés formájú (nettó) külföldi közvetlen tőkebefektetés 2010-ben Hollandiából** érkezett Magyarországra. A második legnagyobb befektető Németország (470 millió euró), a harmadik Svájc (365 millió euró), a negyedik pedig Ausztria (458 millió euró) volt. Megemlítendő még a 240 millió eurós beáramlás Franciaországból, illetve a 156 millió euró Ciprusról. A luxemburgi befektetők ugyanakkor bruttó 864 millió euró befektetésének (ami túlnyomórészt vélhetően a BorsodChemét tulajdonló holdingcégekben történt, közvetve kínai tulajdonszerzésnek köszönhető) és bruttó 1 348 millió euró kivonásának (ami részben vélhetően a nagy értékű holland beáramlással van összefüggésben, mivel ugyanabban az ágazatban (TEÁOR'03 szerint gazdasági

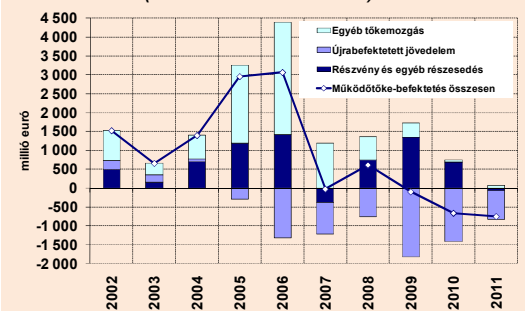
Ágazatok szerint



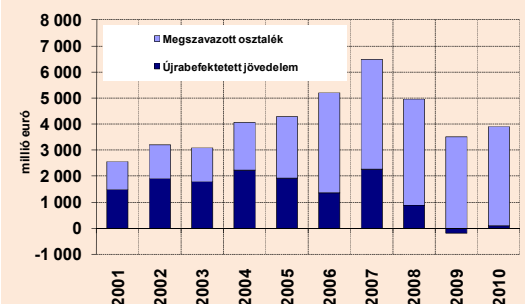
A közvetlen tőkebefektetések alakulása (Éves adatok!)



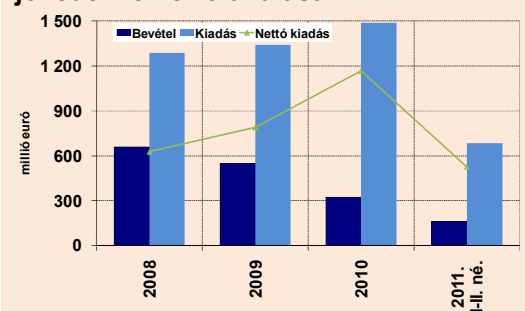
A közvetlen tőkebefektetések alakulása (Első félévi adatok!)



A részvény és egyéb részesedés formájú külföldi közvetlen tőkebefektetések jövedelmeinek alakulása



Az egyéb tőke formájú külföldi közvetlen tőkebefektetések jövedelmeinek alakulása



tevékenységet segítő szolgáltatás) volt megfigyelhető a nagy összegű bruttó be-, illetve kiáramlás) eredőjeként nettó 484 millió eurót vontak ki.

A legnagyobb értékű részvény és egyéb részesedés formájú (nettó) külföldi közvetlen tőkebefektetés 2011 első félévében Hollandiából (364 millió euró) érkezett Magyarországra. A második legnagyobb befektető Németország (256 millió euró), a harmadik pedig Svájc (84 millió euró) volt. Megemlítendő még az 58 millió eurós beáramlás Franciaországból. A finn befektetők (véltetően a Nokia) ugyanakkor nettó 696 millió eurót, az osztrákok pedig 86 millió eurót vontak ki.

2010-ben a feldolgozóiparba (TEÁOR'08 szerint) összesen nettó 426 millió euró értékű, míg a szolgáltató ágazatokba 1 895 millió euró részvénytőke áramlott. A feldolgozóiparon belül a gumi-, műanyag termék és nem fém ásványi termék gyártása ágazatcsoportba 320 millió euró, a számítógép, elektronikai, optikai termékek gyártása ágazatba 272 millió euró tőke áramlott; a fém alapanyag, fémfeldolgozási termék gyártása ágazatból ugyanakkor nettó 198 millió eurót, a járműgyártásból pedig 37 millió eurót kivontak. A szolgáltatásokon belül a vagyonkezelés (1 223 millió euró, jelentős részben vélhetően a fent említett, a BorsodChemhez kapcsolódó ügyletnek köszönhetően), a kereskedelem (357 millió euró), a bankszektor (177 millió euró) és a távközlés (161 millió euró) említendő meg.

2011 első félévében a feldolgozóiparból összesen nettó 579 millió eurót vontak ki, míg a szolgáltató ágazatokba 469 millió euró részvénytőke áramlott. A feldolgozóiparon belül kiemelendő a számítógép, elektronikai, optikai termékek gyártása ágazatból történt 690 millió eurós tőke kivonás (véltetően a Nokia). A gyógyszergyártásba 36 millió euró, a gumi-, műanyag termék és nem fém ásványi termék gyártása ágazatcsoportba pedig 34 millió euró áramlott. A szolgáltatásokon belül az üzletvezetési, vezetői tanácsadásba (247 millió euró) és a kereskedelembe (210 millió euró) irányuló beáramlás, illetve a szállítás-raktározásból történő 116 millió eurós tőke kivonás említendő meg.

Az UNCTAD adatai szerint 2010-ben 5%-kal, 1 244 milliárd dollárra nőtt a globális közvetlen tőkebefektetések értéke, de 15%-kal így is elmaradt a válság előtti 2005-2007-es időszak átlagától. A teljes tőkeáramlásban belül 36%-kal, 338 milliárd dollárra nőtt a határon átnyúló összeolvadási-felvásárlási tranzakciók értéke. Az UNCTAD előzetes becslései szerint 2011 első felében 29,4-szer, 707 milliárd dollárra nőtt a globális közvetlen tőkebefektetések értéke. A szakértői várakozások szerint 2011-ben a válság előtti szint (1 500 milliárd dollár) közelébe nőhet a globális közvetlen tőkebefektetések értéke, a lefelé mutató kockázatok ugyanakkor növekedtek, és a jövőbeli kilátások is bizonytalanok.

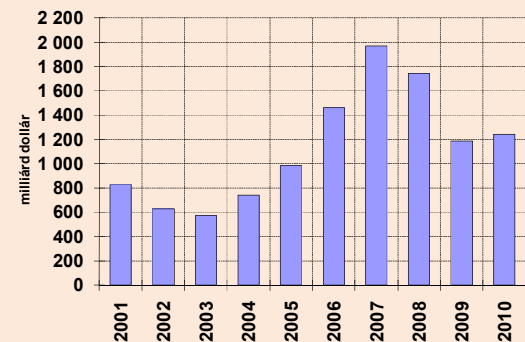
A visegrádi országokba és Romániába irányuló beáramlás 2010-ben összességében 2%-kal nőtt az előző évhez képest. Szlovákiába – a 2009. évi nettó tőke kivonással szemben – 2010-ben 397 millió euró áramlott. Csehországba (5 107 millió euró) az előző évnek közel két és félszerese áramlott, Magyarországra (1 378 millió euró) pedig 21%-kal több. Lengyelországba (6 665 millió euró) ugyanakkor 28%-kal, Romániába pedig 36%-kal (2 220 millió euró) kevesebb tőke áramlott. Hazánk pozíciója javult 2009-hez képest, az öt ország teljes beáramlásának 8,7%-a irányult Magyarországra.

A visegrádi országokba és Romániába irányuló beáramlás 2011 első félévében összességében 7%-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest. Magyarországon a 2010. első félévinél nagyobb mértékű nettó tőke kivonás volt megfigyelhető. Romániába (1 116 millió euró) 21%-kal, Lengyelországba (4 431 millió euró) 4%-kal kevesebb közvetlen tőkebefektetés áramlott. Csehországban (2 605 millió euró), illetve Szlovákiában (296 millió euró) az előző év azonos időszakánál 2%-kal nagyobb összegű befektetés történt.

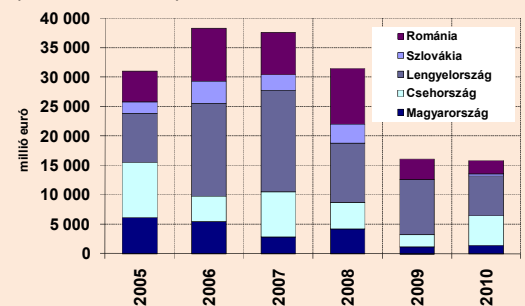
2011-ben várakozásaink szerint a teljes magyarországi közvetlen tőkebefektetés 1 milliárd euró körül lehet. A korábbi évekhez képest alacsony összeg kapcsán kiemelendő ugyanakkor két egyedi tranzakció (a Mol-részvények júliusi állami megvásárlása (1,9 milliárd euró), illetve a Nokia osztalékfizetése (800 millió euró)), amelyek összességében 2,7 milliárd eurós tőkeáramlással jártak. 2012-ben 3 milliárd euró körüli, középtávon pedig évi átlag 4 milliárd euró értékű teljes magyarországi közvetlen tőkebefektetést várunk, amely összeget nagyban befolyásolhatják az egyedi nagy értékű tranzakciók, mind pozitív, mind negatív irányban.

Henger Péter
Nemzetgazdasági Minisztérium
Gazdaságpolitikai Főosztály

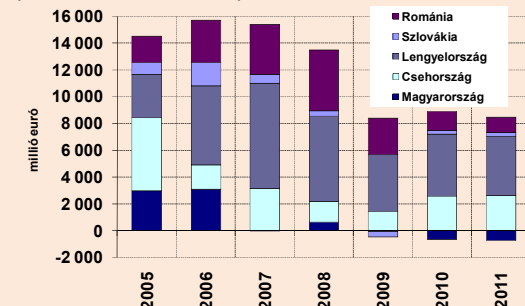
A globális közvetlen tőkebefektetések alakulása



A visegrádi országokba és Romániába irányuló közvetlen tőkebefektetés (Éves adatok!)



A visegrádi országokba és Romániába irányuló közvetlen tőkebefektetés (Első félévi adatok!)



Adatok forrása: MNB, UNCTAD, nemzeti jegybankok

1055 Budapest, Honvéd utca 13-15.
Tel.: (1) 374-2734
Fax: (1) 374-2812
E-mail: elemzesi@nfgm.gov.hu